

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet br.: S1 1 K 041911 21 Kro

Datum: objavljivanja: 11.04.2022. godine
pismenog otpravka: 15.04.2022. godine

Sudija za prethodno saslušanje: Mediha Pašić

TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
DAMIRA MISKINA

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Eldina Biuk

Branilac optuženog: Kemo Kapur

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, sudija za prethodno saslušanje, Mediha Pašić, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Amele Spahić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Damira Miskina, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 0021558 21 od 26.01.2022. godine, koja je potvrđena dana 02.02.2022. godine, nakon održanog ročišta za razmatranje Sporazuma o priznanju krivice i pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije, postupajući na osnovu odredbe člana 231. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), u prisustvu tužiteljice Tužilaštva BiH, Eldine Biuk, te optuženog Damira Miskina i njegovog branioca, Keme Kapura, advokata iz Sarajeva, donio je i dana 11.04.2022. godine javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

Optuženi DAMIR MISKIN, zvani "Dama", sin Borislava i Vere, djevojački Suša, rođen 23.11.1968. godine u Mostaru, nastanjen u ..., JMB: ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., završena SSS, po zanimanju metalostrugar – bravar, nezaposlen, oženjen, otac troje punoljetne djece, vojsku služio 1978/1988. godine u Skoplju, lošeg imovnog stanja, neosuđivan, protiv istog se ne vodi drugi krivični postupak,

K R I V J E

što je:

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, u vrijeme oružanog sukoba između Armije BiH i Vojske Republike Srpske, na teritoriji opštine Mostar i Nevesinje, u svojstvu pripadnika 5. bataljona Nevesinjske brigade VRS, postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, kršeći odredbe zajedničkog člana 3. i člana 27. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba od 12.08.1949. godine, tako što je:

Dana 29.06.1992. godine, nakon što je zajedno sa drugim vojnicima na planini Velež zarobio grupu od 12 civila Bošnjaka, među kojima je bila i Ć.E., koji su, zbog napada

srpskih snaga na njihova sela u opštini Nevesinje, pokušali preći na teritoriju opštine Mostar, te iste doveli pred školu u selo Zijemlje u opštini Mostar, gdje su navedeni civili nezakonito zatvoreni u jednu od prostorija škole na Zijemlju, te u toku noći, dok su navedeni civili zlostavljani i tučeni od strane drugih vojnika, Damir Miskin, zajedno sa dva vojnika došao u školu, te iz prostorije u kojoj je bila zatvorena sa ostalim civilima i svoje troje malodobne djece, izveli Ć.E. i odveli u jednu prostoriju na tavan škole, gdje je jedan od vojnika Ć.E. oborio na pod i svukao donji dio odjeće te je silovao, nakon čega je Damir Miskin, dok je Ć.E. još uvijek ležala na podu sa skinutim donjim dijelom odjeće, legao na Ć.E. i nad istom izvršio silovanje, nakon čega je jedan od vojnika Ć.E. vratio u prostoriju gdje su bili i ostali civili,

dakle, za vrijeme rata u BiH i oružanog sukoba, kršeći odredbe Ženevske konvencije koje zabranjuju povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljive i ponižavajuće postupke, prisilio žensku osobu na seksualni odnos (silovanje),

čime je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1., u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, pa ga Sud, za navedeno krivično djelo, po osnovu člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), uz primjenu članova 33., 38., 41. i 42. stav 2. i 43. stav 1. KZ SFRJ,

O S U Ć U J E

na kaznu zatvora u trajanju od 4 (četiri) godine

**

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, srodnici oštećene, sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevom, upućuju se na parnicu.

***

Primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH, optuženi se oslobađa obaveze naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

O b r a z l o Ź e n j e

KRIVIČNI POSTUPAK

Optužnica i Sporazum o priznanju krivnje

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj T20 0 KTRZ 0021558 21 od 26.01.2022. godine, koja je potvrđena dana 02.02.2022. godine, optuženom Damiru Miskinu na teret je stavljeno da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. KZ SFRJ.

2. Dana 17.02.2022. godine Tužilaštvo BiH dostavilo je Sporazum o priznanju krivnje zaključen dana 16.02.2022. godine između tužiteljice Tužilaštva BiH Eldine Biuk i optuženog Damira Miskina, zastupanog po braniocu Kemi Kapuru. Ovim Sporazumom optuženi je priznao krivnju za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, na način kako je to činjenično opisano u potvrđenoj optužnici, pristajući da mu se za navedeno djelo izrekne kazna zatvora u rasponu od 3 (tri) do 4 (četiri) godine.

3. U svrhu odlučivanja o postignutom Sporazumu, sudija za prethodno saslušanje je dana 11.04.2022. godine, u direktnom kontaktu sa strankama i braniocem, provjerilo postojanje neophodnih i Zakonom propisanih uslova za prihvatanje Sporazuma. Tom prilikom ispitana je stvarna volja optuženog, odnosno da li je do sklapanja Sporazuma došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem. Optuženi je upozoren da se na ovaj način odriče prava koja su mu garantirana Ustavom i Zakonom, a tiču se prava na suđenje, te nemogućnosti izjavljivanja žalbe na krivičnopravnu sankciju koja će mu biti izrečena. Najzad, Sud se uvjerio da optuženi razumije sve moguće posljedice vezane za imovinskopravni zahtjev i troškove krivičnog postupka.

4. Na istom ročištu, postupajuća tužiteljica izjavila je kako krivnja optuženog proizilazi iz dokaza koje je Tužilaštvo dostavilo uz optužnicu, a koje tog dana uložilo u sudski spis. Odbrana se tom prilikom izjasnila da nema prigovora na uložene dokaze.

5. Nakon održanog ročišta za razmatranje Sporazuma o priznanju krivnje, Sud se uvjerio da su ispunjeni svi uslovi propisani članom 231. stav 6. ZKP BiH, te da je

Tužilaštvo Sudu podnijelo dovoljno dokaza koji potvrđuju krivnju optuženog, zbog čega je istog dana javno objavljeno da se prihvata zaključeni Sporazum.

6. Istog dana održano je ročište za izricanje krivičnopravne sankcije, na kojem je data mogućnost strankama i braniocu da iznesu argumentaciju koja može biti od uticaja na odmjeravanje kazne u rasponu predviđenom Sporazumom, te završno izlaganje.

7. Na ovom ročištu, postupajuća tužiteljica predložila je da se optuženom izrekne kazna zatvora u rasponu predviđenom Sporazumom. Tom prilikom, tužiteljica je navela da činjenica da se pred Sudom nalazi osoba koja je svjesna da je ono što je počinila zlo i koja se kaje i priznaje zlo koje je počinio, predstavlja vrijednost koju treba cijeniti, te da je sasvim sigurno da će kazna predviđena Sporazumom biti bolja od svake kazne koju bi Sud izrekao nakon mukotrpnog i dugog sudskog postupka. Tužiteljica smatra da je na ovaj način izbjegnuto da oštećeni i svjedoci ponovo svjedoče u sudnici i prolaze traumatični događaj, kao i da je optuženi pokazao da se iskreno kaje zbog počinjenog zločina, a koje priznanje ne doprinosi samo utvrđivanju istine i pomirenju ljudi na ovim prostorima, nego je značajno i zbog činjenice da je optuženi preuzeo obavezu da svjedoči o krivičnim djelima počinjenim na području Mostara i Nevesinja.

8. Branilac optuženog Damira Miskina u cjelosti se pridružio izlaganju tužiteljice, dodajući da je optuženi vrlo lošeg zdravstvenog stanja, na koju okolnost je odbrana uložila i medicinsku dokumentaciju, kao i da je optuženi lošeg imovnog stanja, koju činjenicu bi Sud trebao imati u vidu prilikom odlučivanja o troškovima. Branilac je također naveo da Sud, prilikom razmatranja visine krivičnopravne sankcije, treba imati u vidu da je optuženi prvobitno bio pozvan da dā iskaz u svojstvu svjedoka u ovom predmetu, kojom prilikom je priznao krivnju za krivično djelo koje mu se stavlja na teret. Obzirom na navedeno, odbrana je predložila da Sud, prema optuženom, izrekne kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

Izvedeni dokazi

9. Da je optuženi Damir Miskin počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, proizilazi iz dokaza koje je Tužilaštvo uložilo u sudski spis na ročištu za razmatranje Sporazuma o priznanju krivnje.

10. Materijalni dokazi uloženi u sudski spis na ročištu od 11.04.2022. godine na kojem je razmatran Sporazum o priznanju krivnje su: Zapisnik o saslušanju svjedoka „N4“, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-06/1-04-1-218/20 od 11.03.2020. godine (T-1); Zapisnik o saslušanju svjedoka Džemala Ćatića, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: I-16-15/3-04-1-302/21 od 13.12.2021. godine (T-2); Zapisnik o saslušanju svjedoka Irfana Ćatića, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-06/1-04-1-1427/21 od 08.12.2021. godine (T-3); Zapisnik o saslušanju svjedoka Dženisa Ćatića, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-06/1-04-1-1426/21 od dana 07.12.2021. godine (T-4); Zapisnik o saslušanju svjedoka Danila Topalovića, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-06/1-04-1-1330/21 od 10.11.2021. godine (T-5); Zapisnik o saslušanju svjedoka Dragoljuba Simića, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-06/1-04-1-1400/21 od 19.11.2021. godine (T-6); Zapisnik o saslušanju svjedoka Milivoja Pištala, Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTRZ 0004090 05 od 23.11.2021. godine (T-7); Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Damir Miskin, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTRZ 0021558 21 od 22.12.2021. godine (T-8); Odluka o formiranju TO Srpske Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju neposredne ratne opasnosti, broj 21-10/02 od 16.04.1992. godine (T-9); Odluka o proglašenju ratnog stanja, Službeni list RBiH, broj 7 od 20.06.1992. godine (T-10); Odluka o ukidanju ratnog stanja, Službeni list RBiH, broj 50 od 28.12.1995. godine (T-11); Naredba Vlade Srpske Republike Bosne i Hercegovine, broj 21-9/92 od 20.05.1992. godine (T-12); Naredba o formiranju komandi i jedinica Vojske Srpske Republike BiH, str. pov. broj 30/18-17 od 16.06.1992. godine (T-13); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/73 od 18.06.1992. godine (T-14); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/75 od 20.06.1992. godine (T-15); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/77 od 22.06.1992. godine (T-16); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/78 od 24.06.1992. godine (T-17); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/80 od 26.06.1992. godine (T-18); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/79 od 25.06.1992. godine (T-19); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/81 od 28.06.1992. godine (T-20); Komanda Nevesinjske brigade, Redovni operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/83 od 30.06.1992. godine (T-21); Komanda Nevesinjske brigade, Stanje u zoni odgovornosti brigade, pov. broj 53-2 od 01.07.1992. godine (T-22); Komanda Nevesinjske brigade, Operativni izvještaj, str. pov. broj 43-48/34 od 01.07.1992. godine (T-23); Komanda Hercegovačkog korpusa, Redovni borbeni izvještaj, str. pov. broj 147-261 od 28.06.1992.

godine (T-24); Komanda Hercegovačkog korpusa, Redovni borbeni izvještaj, str. pov. broj 147-263 od 29.06.1992. godine (T-25); Komanda Hercegovačkog korpusa, Redovni borbeni izvještaj, str. pov. broj 147-269 od 01.07.1992. godine (T-26); Komanda Hercegovačkog korpusa, Redovni borbeni izvještaj, str. pov. broj 147-272 od 02.07.1992. godine (T-27), Komanda Hercegovačkog korpusa, Redovni borbeni izvještaj, str. pov. broj 147-273 od 03.07.1992. godine (T-28); Odgovor na zamolnicu, Opština Istočni Mostar, broj: 03-56-02/21 od 23.06.2021. godine, s prilogom - Matični kartono za lice Damir Miskin (T-29); Zapisnik o saslušanju svjedoka – vještaka dr Ilijasa Dobrače, broj Kri: 68/98 od 30.12.1998. godine (T-30); Potvrda o smrti na ime E. Ć., Institut za sudsku medicinu Sarajevo od 20.01.1999. godine (T-31) i CD sa fotodokumentacijom – ekshumacija na lokalitetu jame „Doline“ masovna grobnica (T-32).

11. Odbrana optuženog uložila je nekoliko dokumenata koji se odnose na zdravstveno stanje optuženog i to: Nalaz i mišljenje dr Milenko Stanić, spec. neurohirurg, broj 224960, Nalaz i mišljenje dr Milenko Stanić, spec. Neurohirurg, od 02.09.2020. godine, Nalaz i mišljenje dr Milenko Stanić, spec. neurohirurg od 05.05.2021. godine, Nalaz neurologa, prim dr Gospava Crnogorčić od 22.02.2022. godine, Nalaz neurologa, prim dr Gospava Crnogorčić od 16.03.2022. godine, Otpusno pismo sa epikrizom, JZU bolnica Trebinje, broj 3077, Nalaz i mišljenje dr Zorica Mirvić, spec radiolog, JZU bolnica Srbija, Istočno Sarajevo od 28.01.2022. godine, Otpusno pismo UKC RS, Klinika za neurohirurgiju, broj 5003/15, Nalaz i mišljenje UKC RS, Klinika za neurohirurgiju, broj 763/16 od 16.02.2016. godine, Psihološki nalaz i mišljenje, DZ Trebinje, Centar za mentalno zdravlje, od 02.06.2016. godine, Otpusna lista sa epikrizom, KBC Podgorica, broj 9264/9231/388/659 od 27.08.1992. godine (O-1).

Primjenjivo pravo

12. Sud je optuženog oglasilo krivim za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona.

13. Sud je najprije razmotrio primjenu materijalnog prava, prvenstveno imajući u vidu da iz optužnice proizilazi da je inkriminisano djelo počinjeno tokom 1992. godine, u kojem periodu je na snazi bio KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ. Odlučujući o primjeni materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, Sud je imao u vidu načela propisana

članovima 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), te članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), pa je primjenom navedenih odredbi utvrdio da je optuženi počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog Zakona, za koje ga je i oglasio krivim.

14. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno princip da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Međutim, članovi 3. i 4. istog Zakona ne sprječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

15. U članu 7. EKLJP na sličan način propisuje se princip legaliteta i glasi:

"Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Ovaj član ne uječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda."

16. Navedene zakonske odredbe propisuju da se, po pravilu, na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženih lica i to u situaciji kada se nakon izvršenja djela zakon izmijenio tako da je izmijenjeni zakon blaži za učinioca. Sud u svakom konkretnom slučaju procjenjuje koji zakon je blaži po učinioca. Sud je, imajući u vidu praksu Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, našao nužnim primijeniti KZ SFRJ, kao Zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, nalazeći da je u konkretnom slučaju on blaži po učinioca, uzevši u obzir kaznu propisanu za ovo djelo.

17. Jednostavno poređenje tekstova zakona na konkretan slučaj može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po ranijem zakonu bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U situaciji kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje su relevantne za izbor blažeg zakona u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve odredbe koje se odnose na kažnjavanje. Pri tome, treba imati u vidu odredbe o propisanim krivičnopravnim sankcijama, vrstama i mjerama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju, mjerama sigurnosti, sporednim kaznama, mjerama koje predstavljaju supstitute kazni i drugim relevantnim odredbama u pogledu izricanja krivičnopravne sankcije.

18. Međutim, nije dovoljno utvrditi koji zakon daje veće mogućnosti za povoljniju presudu, već koji od njih omogućava povoljniji ishod u konkretnom slučaju, prema konkretnom učiniocu, a što jasno proizilazi iz zakonskih odredbi člana 4. stav 2. KZ BiH, koji kaže da će se primijeniti zakon koji je "*blaži za učinioca*". Prema tome, nije isključena mogućnost da zakon sa težom kaznom bude za učinioca na kraju povoljniji, jer primjena nekih njegovih drugih odredbi dovodi do povoljnijeg rješenja za učinioca.

19. U konkretnom slučaju, zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela – KZ SFRJ, jednako kao i zakon koji je trenutno na snazi – KZ BiH, propisuju krivičnopravne radnje za koje je optuženi oglašen krivim kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Obzirom na navedeno, jasno je da postoje zakonski uslovi za vođenje krivičnog postupka protiv počinioca za navedena krivična djela i njegovo kažnjavanje.

20. Pitanje retroaktivnosti primjene krivičnog zakona od izuzetnog je pravnog značaja i kao takvo je već bilo predmetom analize i ocjene u nekoliko odluka Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), a koje imaju direktne implikacije na postupanje Suda BiH u predmetima ratnih zločina, obzirom da se radi o obvezujućoj domaćoj i međunarodnoj sudskoj praksi.

21. Sud je, shodno prethodnom, a imajući u vidu stavove Ustavnog suda BiH, koji odstupaju od prakse Evropskog suda, jer ne predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca preispituje za svaki slučaj pojedinačno, već jasno određuje da će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju isto krivično djelo, na učinioca primijeniti KZ SFRJ, ovaj zakon primijenio u konkretnom slučaju, obzirom da je stav Ustavnog Suda BiH obvezujući i za Sud BiH.

22. Kako je krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. KZ BiH, za koje krivično djela se optuženi tereti u konkretnom slučaju, bilo propisano članom 142 KZ SFRJ, to je, slijedom navedenog, te u skladu sa praksom Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava bilo nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela i kao zakon koji je prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom.

Odluka o krivnji optuženog

23. Optuženi je, potpisivanjem Sporazuma o priznanju krivnje, priznao krivnju za počinjenje krivičnog djela stavljenog na teret potvrđenom kako je to već i obrazloženo, ali je također bilo dužno i provjeriti da li ima dovoljno dokaza o krivici optuženog.

24. Prema kvalifikaciji krivičnog djela iz potvrđene optužnice, relevantni dio odredbe člana 142. stav 1. KZ SFRJ glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki eksperimenti, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseeljavanje ili prisilno odnarođavanje ili prevođenje na drugu vjeru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanje; primorjavanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obavještajnoj službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjavanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca, ili ko izvrši neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.“

25. Iz citirane zakonske odredbe proizilaze sljedeći opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva:

i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osobe koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu i koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine;

ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;

iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;

iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.

26. Dakle, za postojanje navedenog krivičnog djela, neophodno je utvrditi primjenu međunarodnih pravila u inkriminisanom periodu i da radnje izvršenja djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter krivičnog djela.

27. Slijedom odredbe člana 142. KZ SFRJ, nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinilac zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno sviješću učinioca), već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeniti subjektivni odnos počinioca prema djelu što će Sud u osvrtnu na posebne radnje izvršenja u okviru pojedinačnih tačaka optužnice i učiniti.

28. Dakle, odredba člana 142. KZ SFRJ, između ostalog, temelji se i na Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, tj. IV Ženevskoj konvenciji (Konvencija). Optužnica tereti optuženog da je postupao suprotno odredbama člana 3. Konvencije. Pravila sadržana u zajedničkom članu 3. Konvencije smatraju se običajnim pravom i predstavljaju minimalni standard od kojeg zaraćene strane nikada ne bi trebale odstupiti, a kojim je propisano da:

„U slučaju oružanih sukoba kcji nemaju međunarodni karakter, a kcji izbju na području jedne od visokih strana ugovornica, svaka zaraćena strana dužna je primjerjivati barem sjedeće odredbe:

Prema licima kcja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga kcji su položili oružje i osobe izbaćene iz strcja zbog bolesti, rana, lišerja slobode ili bilo kcjeg drugog razloga, u svakcj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvog nepovo.jnog razlikovar.ja uteme.jenog na rasi, bcji kože, vjeroispov.jesti ili uvjerer.ju, spolu, rođer.ju ili imovinskom star.ju ili bilo kcjem drugom sličnom m.jerilu.

U tom cijju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjju, u svako doba i na svakom m.jestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sjedeći postupci:

c) povreda lićnog dostcjjanstva, naroćito uvred.jivi i ponižavajući postupci;“

29. Ocjenom dostavljenih i uloženih dokaza, Sud je van razumne sumnje utvrdio da je optuženi Damir Miskin, za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, u svojstvu pripadnika 5. bataljona Nevesinjske brigade VRS, postupajući suprotno članu 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, zajedno sa drugim pripadnikom VRS, prisilio žensku osobu na seksualni odnos (silovanje).

30. Na okolnosti ratnog stanja u Bosni i Hercegovini u inkriminisanom periodu, uz potvrđenu optužnicu, od strane Tužilaštva BiH, dostavljeni su brojni materijalni dokazi, između ostalih, Odluka o proglašenju neposredne ratne opasnosti, Odluke o proglašenju i ukidanju ratnog stanja, Odluka o formiranju TO Srpske republike Bosne i Hercegovine i proglašenju neposredne ratne opasnosti i mnogi drugi, iz čega jasno proizilazi postojanje ratnog sukoba na području opštine Mostar i Nevesinje u inkriminisanom periodu.

31. O navedenim borbenim aktivnostima svjedoćili su svjedoci Danilo Topalović, “N4”, Dragoljub Simić, Irfan Ćatić, Milivoje Pištalo i drugi, kao i sam optuženi, prilikom davanja iskaza u svojstvu osumnjićenog lica, a čiji iskazi su uloženi na roćištu za razmatranje Sporazuma.

32. Povezanost optuženog sa ratom u BiH u vrijeme počinjenja predmetnog krivičnog djela jeste njegova pripadnost jednoj strani u oružanom sukobu, odnosno Nevesinjskoj brigadi VRS, što potvrđuju i materijalni dokazi uloženi u spis predmeta, među kojima Dopis opštine Istočni Mostar, u prilogu kojeg je dostavljen matični karton optuženog. Svojstvo optuženog također su potvrdili i svjedoci Danilo Topalović i Dragoljub Simić u svojim iskazima, kao i optuženi lično.

33. U odnosu na status oštećene Ć.E. koja je imala status zaštićene kategorije u smislu zajedničkog člana 3. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, Sud, na osnovu iskaza svjedoka "N4", Irfana Ćatića, Dženisa Ćatića, Džemala Ćatića i drugih, zaključuje da je na nesumnjiv način utvrđeno da je oštećena imala svojstvo zaštićenog lica prema pravilima međunarodnog humanitarnog prava, odnosno svojstvo lica koja neposredno ne učestvuju u ratnim dejstvima.

34. Kao posljednji opšti element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva jeste i taj da počinitelj mora ili direktno izvršiti nezakonito djelo ili narediti drugima izvršenje istog, kako bi snosio odgovornost kao direktni počinitelj djela, a kako je to predmetnom optužnicom optuženom stavljeno na teret. Nakon razmatranja svih uložениh dokaza, Sud je zaključio da je u konkretnom slučaju dokazano da je optuženi počinio radnju koja mu je potvrđenom optužnicom stavljena na teret (a koja analiza i utvrđeno činjenično stanje su obuhvaćeni sljedećim odjeljkom presude) čime je ispunjen i ovaj element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, koje je optuženi počinio u svojstvu saizvršioca.

Silovanje civila Ć.E.

35. Kada je u pitanju radnja silovanja koja se optuženom stavlja na teret, počinjenje iste Sud je prvenstveno utvrdio na osnovu iskaza svjedoka "N4", koja navodi da su oštećenu Ć.E. izveli vojnici, te je ista vraćena nakog određenog vremena kada je rekla svjedokinji i njenoj majci da su je vojnici silovali, a izvođenje oštećene potvrdili su i svjedoci Irfan i Džemal Ćatić.

36. Da je optuženi počinio predmetnu inkriminaciju, potvrdio je i svjedok Dragoljub Simić, navodeći da je u hodniku škole u kojoj su se nalazili zatočeni civili u selu Zijemlje, sreo optuženog Damira Miskina, kojeg je od ranije poznao, zajedno sa Radom Bovanom, kako vode jednu ženu, te da se sjeća da mu se Rade Bovan obratio tom

prilikom, rekavši: “*Drago, evo dobrih Muslimanki, ‘ajmo ih silovati’*”, nakon čega su optuženi i Rade ženu odveli u jednu od prostorija škole.

37. Optuženi Damir Miskin, u iskazu datom u svojstvu osumnjičenog, naveo je da je, nakon povlačenja vojske iz doline Neretve dana 19.06.1992. godine, s vojskom otišao na područje Zijemlja gdje je bila vojna jedinica, odnosno četa u kojoj su bili vojnici iz Vrapčića. Nakon toga dobija naredbu da, zajedno sa Jankom Došlom, Topalovićem zvanim „Top“, Radom Bovanom i Mavrakom ide na lokalitet Teleća Lastva na planini Velež, gdje ostaju duže od sedam dana. U povratku prema Zijemlju optuženi navodi da su sreli desetak civila muškaraca, žena i djece, koje dovode pred školu u Zijemlju.

38. Dalje je optuženi naveo da se kasnije, za vrijeme njihovog boravka u školi, dok je, zajedno sa Jankom Došlom, Radom Bovanom i još nekim stariji ljudima sjedio vani, odjednom začula galama u školi, te su Janko, Rade i optuženi otišli u školu, gdje u hodniku zatiču Dragana Đurića kako galami i ispituje jednog civila muškarca, kada njih trojica odlaze stepenicama u potkrovlje škole, gdje zatiču izvjesnog Trišu i jednu djevojku, koja je također bila u grupi dovedenih civila. Nakon što Triša djevojku odvodi u prizemlje škole, neko, ne sjeća se ko, dovodi jednu zatočenu ženu koja je također ranije dovedena u grupi s ostalim civilima, koju prvo siluje Janko Došlo, a zatim i optuženi.

39. Kako je već navedeno, optuženi je priznao počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. Istog Zakona, a koje djelo mu se stavlja na teret potvrđenom optužnicom. Elemente obilježja ovog krivičnog djela Sud je, prije svega, našao činjenicom da je Tužilaštvo BiH dokazalo da je optuženi, kako je i sam priznao, preduzimajući radnju izvršenja, postupao protivno zabranama zajedničkog člana Ženevskih konvencija, odnosno protivno zabrani silovanja, kako je to već ranije obrazloženo.

40. Tradicionalna definicija silovanja podrazumijevala je polni snošaj između muškarca i žene bez pristanka. Ova relativno uska definicija nije bila dovoljna da obuhvati istinsku prirodu i različite oblike penetrativnog seksualnog nasilja, koji su se pojavljivali u kontekstu oružanog sukoba i masovnih kršenja ljudskih prava. Međunarodni tribunal su stoga izradili definiciju silovanja, koja uzima u obzir realnosti ratne situacije, uključujući:

- *rodnu neutralnost;*

- različite tipove penetracije;
- uticaj okruženja prisile, naročito na pitanje pristanka

41. Statut MKSJ navodi silovanje kao zločin protiv čovječnosti.¹ MKSJ je kroz sudsku praksu priznao da silovanje predstavlja ratni zločin prema običajnom međunarodnom pravu, koji je kažnjiv u skladu sa članom 3. Statuta.² Sudska vijeća također su smatrala silovanje oblikom mučenja, napada na lično dostojanstvo i nečovječnog postupanja.³ U predmetu *Tužilac protiv Jean-Paul Akayesa* definicija silovanja prvi put je izostavila bilo kakvo spominjanje pristanka i uvela element prisile, te je silovanje definisano kao “*Fizička povreda seksualne prirode počinjena nad osobom u okolnostima prisile*”.

42. Nakon perioda promjenjivih definicija od strane MKSJ i MKSR, na koncu je usvojena definicija silovanja iz predmeta *Kunarac i dr.* koja glasi: “*Actus reus krivičnog djela silovanja prema međunarodnom pravu tvori seksualna penetracija, bez obzira koliko neznatna: (a) vagine ili anusa žrtve penisom počinioca ili bilo kojim drugim predmetom kojim se počinilac poslužio; ili (b) usta žrtve počinioca; kada do takve seksualne penetracije dođe bez pristanka žrtve. Pristanak za tu svrhu mora biti dat dobrovoljno, kao rezultat slobodne volje žrtve, procijenjen na osnovu konteksta postojećih okolnosti. Mens rea je namjera da se postigne ta seksualna penetracija i znanje da se to događa bez pristanka žrtve.*”

43. Sud BiH je već ranije utvrdio elemente krivičnog djela silovanja i to u predmetima broj *X-KRŽ-06/202 protiv Željka Leleka*, *X-KRŽ-05/49 protiv Neđe Samardžića*, *S1 1 K 003426 11 Krž protiv Miodraga Markovića* i mnogim drugim.

ODLUKA O KAZNI

44. Za krivično djelo koje se optuženom Damiru Miskinu stavlja na teret, predviđena je kazna zatvora od najmanje 5 godina.

---

¹ Član 5(g) Statuta MKSJ

² *Tužilac protiv Kunarca i dr.*, prvostepena presuda od 22.02.2001. godine, par. 194-5

³ *Ibid*, par. 140-141, vidjeti također prvostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 1066

45. Kao što je ranije navedeno, Sporazumom o priznanju krivnje predviđeno je da se optuženom izrekne kazna zatvora u rasponu od 3 (tri) do 4 (četiri) godine, pa je očigledno da predloženi raspon već predstavlja kaznu ublaženu ispod zakonskog minimuma.

46. Kako je izričito propisano odredbom člana 231. stav 3. ZKP BiH, Sud se, prilikom odmjeravanja kazne, kretao u okviru predloženog raspona kazne, pritom cijeneći sve okolnosti koje trenutno postoje na strani optuženog.

47. U pogledu visine krivične sankcije koju je Sud optuženom izrekao na osnovu zaključenog Sporazuma, cijenjene su sve olakšavajuće okolnosti koje se stiču na strani optuženog, obzirom da nije našao ni jednu otežavajuću okolnost, te svrsi kažnjavanja, pa je tako od olakšavajućih okolnosti, Sud cijenio da je optuženi izrazio kajanje za počinjeno krivično djelo, zatim njegovu saradnju sa Tužilaštvom u ranoj fazi krivičnog postupka, kao i da je svojim priznanjem doprinio efikasnom i ekonomičnom postupku, da je preuzeo obavezu da svjedoči o drugim događajima i teškim zločinima i na taj način doprinese rasvjetljavanju učešća i krivične odgovornosti drugih počinilaca krivičnih djela na području opština Mostar i Nevesinje, zbog čega je Sud našao da se prema optuženom može izreći kazna ispod propisanog zakonskog minimuma za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

48. Imajući u vidu navedeno, Sud cijeni da je utvrđena kazna zatvora od 4 (četiri) godine srazmjerna težini počinjenog djela i nastupjelim posljedicama, te da će se istom ostvariti svrha kažnjavanja.

ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

49. Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, Sud je srodnike oštećene, sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevom uputio na parnicu, obzirom da podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za djelimično presuđenje.

ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA

50. Konačno, Sud je našao opravdanim osloboditi optuženog od obaveze naknade troškova ovog krivičnog postupka, obzirom da je isti, prema podacima u spisu, lošeg imovnog i lošeg zdravstvenog stanja, kao i da su troškovi zastupanja branioca po

službenoj dužnosti u dosadašnjem toku postupka, isplaćivani iz budžetskih sredstava Suda, te bi obavezivanjem optuženog na plaćanje troškova krivičnog postupka bilo dovedeno u pitanje izdržavanje optuženog i članova njegove porodice, tim prije što će optuženom zbog predstojećeg izdržavanja kazne biti onemogućeno da stiče finansijska sredstva..

ZAPISNIČAR

Pravni savjetnik

Amela Spahić

SUDIJA ZA PRETHODNO SASLUŠANJE

Mediha Pašić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Žalba na izrečenu krivičnopravnu sankciju nije dozvoljena, dok se presuda iz drugih razloga može pobijati žalbom vijeću Apelacionog odjeljenja Suda BiH u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema pismenog opravka iste.

Srodnici oštećene presudu mogu pobijati samo zbog odluke o imovinskopravnom zahtjevu i troškovima krivičnog postupka.